

**Міжнародна наукова конференція «БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ.
Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек» (м. Київ, НБУВ, 3-5
жовтня 2017 р.)**

Тези доповіді на семінар: Збереження бібліотечних фондів: традиції, інновації, перспективи

Доповідачі: Безрукова Тамара Василівна – завідувач відділу зберігання фонду НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського, Тепікіна Людмила Володимирівна – завідувач відділу обслуговування інформаційними ресурсами НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського,

Тема доповіді: Збереження та використання бібліотечних фондів в НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Бібліотека КПІ переживає глобальну реорганізацію, метою реалізації якої є якісно змінити діяльність бібліотеки відповідно до потреб клієнтів та університету.

З 1-го березня 2017 р. запрацювали 2 окремі відділи: відділ зберігання фондів і відділ обслуговування інформаційними ресурсами. Користувачам запропоновано принципово новий алгоритм отримання літератури: замовлення потрібних документів через сайт бібліотеки з будь-якої точки доступу (дім, аудиторія, бібліотека), єдиний пункт видачі (для отримання та повернення всіх видів літератури для всіх категорій читачів) і система читальних залів.

Хто відвідував бібліотеку бачив, що бібліотека КПІ має окрему будівлю, яка була спроектована з урахуванням особливих умов збереження фондів.

Фонди НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського налічують близько 3 мільйонів примірників. Хронологічні рамки, що охоплюють фонди бібліотеки – 1732 р. по наш час. Це наукова, науково-популярна, соціально-економічна, навчальна, довідкова література, яка комплектується за напрямком наукової роботи та навчального процесу КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Тому зберігання фондів є першочерговою задачею.

Наявність у фонді великої кількості видань до 1917 р. передбачає особливі умови збереження цього фонду. У зв'язку з цим і було створено Відділ рідкісних і цінних видань з певними умовами зберігання документів.

Створення електронного архіву (е-бібліотека) найбільш цінної та рідкої книги з урахуванням авторського права дало можливість використовувати стародруки у наукових дослідженнях та студентських роботах. Це в першу чергу стосується матеріалів з історії КПІ та бібліотеки. Розроблено проект по скануванню цінної та рідкісної книги (праці вчених КПІ та нобелівських лауреатів).

Умови зберігання фонду нашої бібліотеки є задовільними, основні пошкодження і втрати відбуваються в процесі його використання.

Тому необхідно виділити декілька аспектів роботи в цьому напрямку.

Інформування про дбайливе користування інформаційними ресурсами проводиться під час бесід з читачами при реєстрації, видачі літератури і на заняттях «Основи інформаційної грамотності» студентам I-го курсу.

Проводиться робота з боржниками. Досвід показує, чим довше книги знаходяться на руках у користувача (більше року), тим вища ймовірність того, що вони пошкодяться або загубляться. Через АБІС АLEPH боржникам надходять листи-попередження про повернення літератури до бібліотеки. Аналізуючи статистичні дані, з впевненістю можна сказати, що 70% боржників розраховуються після цих нагадувань.

Також нагадування про необхідність вчасно повернути книги розміщуються на сайті бібліотеки та в соціальних мережах.

Певна кількість книг зношується при їх інтенсивному використанні.

Це може бути документ пошкоджений тваринами, тарганами, пліснявою, залитий рідиною і т.д. Такий документ ми пропонуємо користувачу залишити собі і зробити заміну як загубленої. Велика кількість одного видання дає змогу при пошкодженні книги не вимагати ксерокс, а надати в бібліотеку рівноцінний документ і оформити списання як втрачену користувачем. А видання, що мають незначні пошкодження (відсутність декількох сторінок, обкладинки та ін.) пропонується користувачам відновити самим (ксерокс сторінок, палітурна майстерня). Автоматизована бібліотечна система АLEPH-500, яка використовується в нашій бібліотеці, дозволяє робити відмітку книговидачі про виявлені дефекти.

У відповідності до Стратегії розвитку Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського: 2017-2020 рр. була створена система читальних залів з відкритим доступом до найбільш запитуваної літератури, що передбачає більш комфортне

перебування користувачів у бібліотеці та збільшує використання фондів читальних залів. За відсутністю охоронної системи RFID- технологій, для запобігання крадіжок була розроблена схема розміщення робочих місць працівників залу, що дозволяє контролювати весь фонд залів.

Для забезпечення користувачів літературою підвищеного попиту та для збереження найбільш цінних видань були розроблені статуси примірників і терміни видачі, які їм відповідають. Наприклад, книга зі статусом «контрольний примірник» видається тільки для роботи в читальному залі, статус «на два тижні» має художня література, а примірники підвищеного попиту видаються на місяць.

Для зручності повернення документів на першому поверсі встановлено скриньку Book return. Переваги користування скринькою очевидні : не треба стояти в черзі, щоб тільки повернути видання, під час канікул можна повернути книги до бібліотеки у зручний час, навіть коли бібліотека зачинена, а не залишати у гуртожитку, де книги можуть втратитись. Система ALEPH 500 дозволяє відслідковувати рух документів в своєму е-формулярі.

Функція контролю по збереженню бібліотечного фонду покладається на інвентаризацію (переоблік) фонду. Складається графік переобліку на 10 років, куди вносяться дані, який фонд в якому році треба перевірити. Тобто, кожен рік інвентаризацію проходить 1/10 частина фонду. Сьогодні є нагальна потреба в придбанні мобільного пристрою, завдяки якому інвентаризацію можна буде проводити прямо на полицях.